

Vuosia 2014-2017 koskevien valtiontalouden kehysten valmistelu

Ympäristöhallinnon keskeisten tietovarantojen selvittäminen ja niiden avaamisen laajentaminen

Tietovarantojen avaamisen ohjeistus ympäristöhallinnossa

Ympäristöhallinnossa julkisuuslain mukaisten asiakirjojen, tietojen ja tietoaineistojen sisältämiä aineistoja on avattu ja luovutettu vuosina 2008–2012 ympäristöministeriön ohjeen *Ohje ympäristöhallinnon tietoaineistojen julkisuudesta, luovuttamisesta ja hinnoittelusta* mukaan (viimeisin versio 15.5.2012). Ohje noudattaa hallinnonalan vakiintunutta käytäntöä käsitelmäärityksineen, eikä se ota kantaa luovutettavien aineistojen koneluettavuuteen.

Ohjeen tähänastisissa versioissa ei ole huomioitu Julkishallinnon tietovarantojen saatavuuden ja käytön edistäminen -työryhmän loppuraportin (2012) *Julkishallinnon tietoluovutusten periaatteet ja käytännöt* linjauksia, joiden mukaiset täsmennykset otetaan mukaan ohjeen seuraavaan versioon.

Sähköisten aineistojen tietoluovutukset on ohjeistettu tapahtuvaksi OIVA -ympäristö- ja paikkatieto-palvelun (www.ymparisto.fi/oiva) kautta. OIVA on itsepalveluperiaatteella toimiva verkkoportaalipalvelu, joka on tarkoitettu hallinnonalan ulkopuolisille asiakkaille. Aineiston pyytäjät ohjataan ensisijaisesti hakemaan tarvitsemansa tiedot tämän palvelun kautta. Maksuttoman palvelun käyttö edellyttää palvelun käyttöehtojen (<http://www.wp2.ymparisto.fi/scripts/rekisteroityminen.asp>) hyväksymistä. Konekielistä rajapintajakelua ei ole vielä toteutettu INSPIRE-aineistoja lukuun ottamatta.

Ympäristöhallinnon tietovarantoihin on tallennettu sekä ympäristöhallinnon virastoissa tuotettua ja kerättyä että muilta tahoilta saatua aineistoa. Ympäristöhallinnon virastoilla on erilaisia käyttöoikeuksia eri aineistoihin, minkä vuoksi kaikkia aineistoja ei ole voitu avata OIVA-palvelussa.

Aineistot

Ympäristöhallinnon keskeiset aineistot ja tietojärjestelmät, niiden avaamissuunnitelma sekä merkittävimmät säädös- ja sopimusperusteiset rajoitukset on kuvattu liitetaulukossa. Aineistot ja tietojärjestelmät on ryhmitelty aihepiirinsä mukaan:

Paikkatietoaineistot

Suomen ympäristökeskuksen vastuulla olevat paikkatietoaineistot ovat saatavilla OIVA - ympäristö- ja paikkatietopalvelun (www.ymparisto.fi/oiva) kautta. INSPIRE-direktiivin mukaisista aineistoista on tehty direktiivin vaatimusten mukaiset WMS-katselurajapinnat sekä latausta varten ATOM-syötteen. Kaikki listasta mainitut aineistot ovat ladattavissa koko Suomen kattavina aineistopaketteina sekä aluerajauksin LAPIO-latauspalvelusta.

Kaukokartoitustuotteet

Listassa olevat Suomen ympäristökeskuksen kaukokartoitustuotteet ovat katseltavissa SYKE:n operatiiviset kaukokartoitustuotteet (www.ymparisto.fi/syke/kaukokartoitus) -palveluissa. Osasta tuotteita on tehty koneluettavia wms-katselupalveluita. Tuotteet ovat saatavilla myös kuvatiedostoina ja ascii-tiedostoina tilauksesta.

Ympäristön tietojärjestelmät

Ympäristön tietojärjestelmät ovat Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämiä tietojärjestelmiä joiden sisältämät tiedot ovat mahdollisuuksien mukaan julkisesti saatavilla OIVA-ympäristö- ja paikkatietopalvelussa (www.ymparisto.fi/oiva). Palveluun kirjautuneen käyttäjän käytettävissä ovat sekä tietovarannot että niiden käyttöä helpottavat käyttöliittymät.

Asumisen tietojärjestelmät

Asumisen tietojärjestelmät ovat Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARAN ylläpitämiä tietojärjestelmiä, joista merkittävin on ARAKIRE. Aineistojen konekielistä jakelua ei vielä ole suunniteltu.

Käyttöehtojen laajentaminen

Aineistojen nykyiset käyttöehdot eivät vastaa kehysvalmistelun 2014-2017 tietovarantoseelvitykseen sisältyvää avoimen datan määrittelyä. Aineistojen yleisten käyttöehtojen muuttaminen niin että tietojen edelleen luovutus on mahdollista on vireillä ja saataneen tehtyä vuoden 2013 aikana. Myös ohje tietoa-aineistojen luovuttamisesta uudistetaan tältä osin.

Tarvittaessa käyttöoikeuksien ja säädösmuutostarpeiden kartoitus sekä käyttöehtojen muutokset tehdään eri organisaatioiden tai hallinnonalojen yhteistyönä niiltä osin kun kyse on yhteistyössä muiden tiedontuottajien kanssa tuotetuista aineistoista. Nämä hallinnonalarajat ylittävät yhteislinjaukset ja -ratkaisut toivotaan saatavan aikaan vuoden 2014 kuluessa.

Koneluettavat tietovarannot ja rajapintaratkaisut

Paikkatietoaineistojen osalta INSPIRE-direktiivi ja siihen liittyvä kansallinen lainsäädäntö velvoittavat tiettyjen aineistojen osalta INSPIRE-tietotuotteiden tekemiseen ja saataville saattamiseen koneluettavassa muodossa. SYKE on julkaissut WMS-katselurajapinnat sekä ATOM-syötteen INSPIRE-direktiivin asettamien aikataulujen mukaisesti.

Ympäristötietojärjestelmät ja -aineistot ovat käyttäjien saatavilla OIVA-palvelussa. Tietojärjestelmät sisältävät tietovarantojen lisäksi tiedon käyttöä helpottavat käyttöliittymät. Tiedot ovat vapaasti käytettävissä ja muokattavissa käyttöehtojen mukaan. Tietojärjestelmissä olevien tietovarantojen saattaminen koneluettavaan muotoon tullaan aloittamaan havaintoaineistojen osalta selvittämällä olemassa olevat standardit ja valitsemalla käytettävät menetelmät (tekninen rajapintaratkaisu ja käytettävät standardit) vuoden 2013 aikana.

Kaukokartoitustuotteiden osalta koneluettavien rajapintojen tekemiseen tuovat oman haasteensa isot datamassat ja aineistoon olennaisesti kuuluva aikasarjojen kuvaaminen ja hallinta. SYKEN kaukokartoitustuotteiden avaamisen aikataulu täsmentyy selvityshankkeen ja tekniset ratkaisut kartoittavan hankkeen ja siihen varattujen resurssien myötä.

Nykyiset paikkatietoaineistojen rajapintapalvelut eivät yksistään vastaa käyttäjien tarpeisiin, vaan samoistakin tietovarannoista tullaan tarvitsemaan kansalliseen käyttöön useita erilaisia tietotuotteita, joiden määrittely ja tekeminen aloitetaan vuonna 2013. Rajapintojen julkaisemiseen tarvittavat menetelmiä testataan ja kehitetään vuosien 2013-2014 aikana ja laajennetaan tuotantokäyttöön vuosina 2014-2017. Samassa yhteydessä laajennetaan nykyistä ohjeistusta hallinnonalan tietovarantojen ja aineistojen jakelusta ja tietoluovutuksista sekä kootaan aihealueen standardisalkku.